

יום	יום לחודש	יום מוהר"א	ליקוטי הלכות	ליקוטי מוהר"א	משנה ברורה	עלים לתרופה	שולחן ערוך
שבת	ד'	נז:	צד	חזרה	קה - קו	ה,ו	
א	ה'	נח:	צה	קסא	קה - קי	ז,ח	
ב	ו'	נח:	צו	קסא:	קט - קי	ט,י	
ג	ז'	נט:	צז	קסב	קיא - קיב	יא,יב	
ד	ח'	נט:	צה	קסב:	קיד - קיז	יד,יז	
ה	ט'	ס:	צט	קסג	קטז - קטז	טז,טז	
ו	י'	ס:	ק	חזרה	קז - קיח	יז,יח	

בקרני אדר

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

306 | פרשת תרומה | ד' אדר תשפ"ג

דבר המערכת

"זה ידוע - אומר מוהרנ"ת - "שעיקר קריאת המגילה ופרסומי ניסא וכל המצוות של פורים הוא, שנוכה על ידי זה להפיל את קליפת המן עמלק בכל דור ודור בכל שנה ושנה בכל אדם בפרטיות" (ליקוטי הלכות, ציצית ז, יא). אין זה רק נס לזכר אותם הימים, אלא מלחמה קיומית הנצרכת לימינו אנו.

ואחד העיקרים במלחמה זו, הוא: התאחדותו והתקבצותו יחד. וכפי שמרחיב שם מוהרנ"ת ש"כל התגברות עמלק היה לגרש ולרחק ח"ו מהקיבוץ הקדוש את הנפשות החלושות שבישראל" וכנגד זה ציוותה אסתר "לך כנוס את כל היהודים" ואף חז"ל אמרו (מגילה ב), "זמן קהילה לכל הוא", "כי עיקר הנס של פורים שהוא מפלת המן עמלק היה על ידי הכינוס והקיבוץ, שעל ידי זה נתרבים הבתים של התפילה עד אין חקר, עד שנתכנסו לתוכם כל הרחוקים וכל הנדחים, שכל זה הוא היפר מחשבתו הרעה כנ"ל, ועל כן נפל מאד על ידי זה".

מה נפלאות היא ה'הכנה דרבה' לקראת ימי הפורים אותו הגו בקהילתנו הקדושה להקדים ולהתכנס ולהתקבץ יחדיו לתפילות וסעודות ליל שבת קודש זה, פרשת תרומה, בו יתאחדו אברכי קהילתנו כאיש אחד בלב אחד בנועם שבת המתאחדת, להתחדש באמונה הקדושה ולהאיר הלבבות באור הצדיק ולשאוב כח לצאת למלחמה בעמלק מדור דור.

על כל אחד לזכור, כי אם אמנם יחיד הוא, אבל בהצטרפו לכלל הרי הוא מכפיל בלי שיעור את כח הרבים, והכל נזקף לזכותו, וכפי שגילה רבינו הקדוש (ראה ליקוטי מוה"ר תניינא).

בגילת ורנן נגיעים זה לזה בשבת אחים גם יחד, לאור לנו לנצח.

העורכים

פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

כְּשֶׁהָיָה רַבִּי אַבְרָהָם ב"ר נַחֲמָן בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הָיָה קוֹרֵא וְאוֹמֵר לְעַצְמוֹ בְּשִׂמְחָה וּבְהִתְלַהֲבוֹת: "אַבְרָהָם, הֲיֵכָן אַתָּה הוֹלֵךְ? בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל! הֲיֵכָן אַתָּה אוֹכֵל? בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל!" כֹּל כֵּךְ הֲרִגִישׁ וְהִתְלַהֵב מִשְׂמַח הַיּוֹתוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

(שיח שרפי קודש)

וְשָׂכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם

שבישראל, ובונה מהם יחד משכן מופלא שעומד ומכפר עליהם מכל פשעיהם ועוונותיהם.

רבי נתן מוסיף בהלכותיו (לקוטי הלכות, השכמת הבוקר א-ד) שזו היתה גם עבודתו של משה רבינו אחר מעשה העגל, בו נסתאבו ישראל בעבודה זרה שכולל את כל החטאים בעולם. הוא הביט והאמין באותה נקודה טובה שעדיין נמצאת בישראל שרצונם להתנדב למשכן, ולקח את כל אותם רצונות טובים וכלל אותם במשכן מופלא שכיפר על הכל. "כי משה היה כולו טוב, ועל כן היה לו כח תמיד למצוא הטוב בכל אחד אפילו בפושעי ישראל, ועל ידי זה נתרצה השם יתברך. ואזי ציוה להם שיביא כל אחד נדבת לבו למלאכת המשכן, כי היה מעורר הטוב שבכל אחד, וכל אחד כפי הטוב שהיה לו הביא נדבת לבו הטוב למלאכת המשכן, כי המשכן נבנה מכל הטוב שנתברר מכל אחד מישראל. וזה שאמרו חז"ל 'שחורה אני במעשה העגל ונאה אני במלאכת המשכן' היינו בנקודות טובות שאני מוצא בעצמי, שהם בחינת מלאכת המשכן, וכמוכן בדברי רבנו שעל ידי הטוב שמוצאים בכל אחד מישראל, על ידי זה נבנה המשכן".

ועלינו להתבונן, שכשם שבמשכן לא היה אדם רשאי לזלזל בנדבת לבו הדלה והפעוטה, כי על ידה נבנה ונתכונן המשכן הקדוש כולו, כך גם כיום, אין לנו רשות לזלזל בשום נקודת עשייה או רצון דקדושה שזכינו להם, כי נקודה זו מצטרפת למשכן הכללי הקדוש הנשגב והנפלא שנבנה מכל נקודות טובות שבישראל.

וכשם שבמשכן דאז, הרי על אף שמשם רבינו הבלית את הטוב שבכל אחד, אולם על כל אדם היה מוטל לקום ולהתנדב ולהביא את הטוב הפעוט הזה לנדבת המשכן, כן במשכן הנצחי הנעשה על ידי נקודותינו הטובות, שעל אף שהצדיקים מלקטים את הטוב הזה ובונים על ידו משכן מפואר לשכינה, אולם על כל אחד לפחות להתעורר לדון את עצמו לכף זכות, כלומר, שלא לזלזל בנקודה טובה זו ולנסות להבליט אותה ולייקר אותה ולהאמין שיש בה ערך מופלא ונצחי, ואז יתן לכוללה במשכן ולהחיש לו כפרה על כל הרע שעשה.

בימי שמחה אלו בהם אנו לוחמים בעמלק שרצה לזלזל באותם נחשלים שהענו פלטם מחמת עוונותיהם, נזוהר מלהיות שותפיו של עמלק ח"ו, אלא להיפר, נידבק בדרכי הצדיק שמרומם ומגביה אפילו פיזורי טוב שלנו ומייקרים עד שמאירים באור יקרות.

הלא זה כל מהות קדושת פורים הבעל"ט, וכדבריו המאירים של רבי נתן: "פורים לשון פיזורים, כי עיקר התיקון על ידי בחינת פיזורים דקים שמתגבר כל אחד לחטוף. כי עמלק מתגבר מאד, והתיקון על ידי הצדיק שיכול להגביה אלו הפיורים על ידי שמלקט מעט המחשבות טובות שעמלק רוצה לדרסם ולבטלם, והצדיק מלקט אותם, ועושה מזה בחינת פורים שהיא מפלת המן עמלק, והעיקר על ידי שמשמח הכל בשמחת פורים" (ליקוטי הלכות, תפילת המנחה ז, טו).

אומרים לו 'להרבות בשמחה', וכי מלאך הוא?! הלא עיניו רואות את ההבדל העצום שבינו לבין עובדי ה' והתלמידי חכמים האמיתיים, מה הם כל ידיעותיו בתורה לעומתם, היכן היא גיעתו בתפילה, איפוא הוא זיכוכו מכל התאוות והמדות רעות, הוא מדדה מאחור במעשים דלים וחווירים חסרי כל רושם, במה ישמח? הלא כל מעשיו הם כמו פיזור קטן בלבד לעומתם.

בפרשתנו אנו לומדים על פניית הקב"ה לעמו, שמי שנדבה רוחו ליתן לתרומת המשכן יבוא ויתן. חז"ל מגלים שפרשה זו נאמרה למשה כתרופה וארוכה לחטא העגל, הנפילה האיזמה והנוראה שאירעה אחר קבלת התורה, בה נכשלו מלבד באיסור ע"ז גם בשני העבירות החמורות האחרות (עיי' רש"י שמות לב-ו), החטא שהביא חושך וחורבן איום לעולם שעד היום אנו סובלים ממנו.

ומשה רבינו מוסר נפשו להביא רפואת הנפש לעמו. הוא עולה למעלה ארבעים יום בפעם השנית, מתחנן ומתנפל ומעורר רחמים, ואז הוא חוזר ביום הכיפורים ומביא בשורה נפלאה; ה' יתברך מצווהו להגיד לישראל את פרשת 'תרומה', וכפי שחז"ל אומרים (תנחומא, תרומה פ"ח) שפרשת המשכן נאמרה אחר מעשה העגל ביום הכיפורים כדי לכפר על חטא זה.

הדברים מפליאים: איך יתכן שזוטות שכאלו יביאו תיקון מופלא שכזה?! אלא שגיות הצמר ומחצית לוג השמן או חתיכת הזהב לא נשארו כמו שהם, הם נכללו במשכן הקדוש, הם הפכו לחלק מכלליות השראת השכינה בעולם, ועל כן, על אף היותם קטנים ופעוטים מצד עצמם, אולם בהתכללותם יחד מה עצום ונשגב ערכם.

ורבינו הקדוש גילה לנו שהמציאות הזאת ממשיכה בכל עוז גם עתה; אפשר שיהא אדם ש"הוא מלא חטאים ורואה שאין בו שום טוב" וגם המעט טוב שעשה מימיו "הוא גם כן מלא פצעים ואין בו מתום, מלא פניות ומחשבות זרות ופגמים הרבה". אולם עם כל זה "צריך האדם לחפש ולבקש למצוא בעצמו איזה מעט טוב", כי "על כל פנים היא איזה נקודה טובה בהמצוה והדבר טוב שעשה". הוא צריך להחיות את עצמו ולשמח עצמו בנקודה טובה זו. ורבינו הקדוש מבטיח: "ועל ידי זה שמחפש ומוצא בעצמו עדיין מעט טוב, על ידי זה הוא יוצא באמת מכף חובה לכף זכות ויוכל לשוב בתשובה" (ליקוטי מוה"ר, ו, רפב).

מה סודה של נקודה זו שביכלתה להכריע את כף החובה העמוס לעייפה בחטאים עוונות ופשעים כה מרים?! רבינו הקדוש רומז שם בהמשך דבריו את הסוד המופלא, וכפי שרבי נתן מבאר את הדברים בלשון זהבו: "הקמת המשכן נעשה בכל דור על ידי צדיקי אמת, שבונה משכן מהנקודות טובות הנמצאים בהגרועים שברגועים ואפילו במושעי ישראל" (עלים לתרופה, שנטו). נכון, זו רק נקודה קטנה, אבל הצדיק לוקח נקודה זו שהאדם מאמין בה ומשמח עצמו בה, ומרים אותה תרומת קודש למשכן הכללי המצטרף מכל נקודות הרצונות הטובים והמעשים הטובים

לתגובות והערות 3323796@gmail.com ניתן לקבל את הגיליון באימייל מידי שבוע

הדל"ג 4:57 - ניץ ההמה 6:07 - סוּזְק"ש 8:17 צאת השבת 6:10 - צאה"ש לר"ת 6:51

סוד הפדיון!

ווי העמודים וחשיקהם כסף

בפסוק זה מרומז הסוד הגדול של "פדיון נפש", וכדלהלן:

הממון נקרא "עמודים", שהרי הממון 'מעמיד' את האדם על רגליו, כמו שדרשו חז"ל על הפסוק "ואת כל היקום אשר ברגליהם", "אמר רבי אלעזר: זה ממון של אדם שמעמידו על רגליו" (פסחים ק"ט ע"א).

וכשמביאים פדיון לצדיק, והוא מניח את ידיו על הממון, הרי הוא מכוון להמשיך הארת שם מ"ב, שבעה שמות קדושים שיש בכל אחד מהם ו' אותיות.

נמצא שממשיך לתוך הממון שנקרא "עמודים" את השמות הקדושים שהם סוד הו"ו (כי יש בכל אחד מהם ו' אותיות), ואז נקרא הממון בשם "ווי העמודים" - כי הווינן מאירים בתוך העמודים.

והנה, הממון שהוא העמודים, נאחז בהם הדינים, וכשממשיכים לתוכם שם מ"ב ונעשים "ווי העמודים", נמתקים הדינים (כי שם מ"ב הוא הארת הבינה, שממתיקה את הדינים הנאחזים בנצח והוד שהם העמודים), ונעשה "חשוקיהם כסף" שהוא סוד החסד.

"וזה פירוש ווי עמודים וחשוקיהם כסף", פירוש: על ידי חשיקה והתחברות ו'וי עם 'עמודים', נעשה כסף, חסד, שנמתקין הדינין" (ליקוטי מוהר"ן, מא).

תומכי תורה!

ווי העמודים

אלו שהם תומכים בתלמידי חכמים וצדיקים, נקראים בשם "ווי העמודים", כי הם העמודים המעמידים ותומכים בלומדי התורה.

וזה לשון רבינו בליקוטי מוהר"ן: "הצדיקים הם נקראים חכמי העדה, וישראל הם בחינת וא"ו, שהם תמכי אורייתא, ונקראים 'ווי העמודים'" (ליקוטי מוהר"ן, לד).

ולכן גם עיקר עסקם של ה'תומכי תורה' במלאכתם, הוא בששת ימי החול, ששת ימי המעשה, שאז עוסקים במלאכה (לעומת הצדיק שהוא בחינת שבת דכולהו יומי). שזהו ג"כ סוד "ווי" העמודים, בחינת ו' ימי המעשה (ראה ליקוטי הלכות, אונגא ב).

סוד הגבהת התורה!

ווי העמודים

שני עמודי העצי חיים של הספר - תורה הוא ג"כ סוד "ווי העמודים", ולכן יש ענין גדול לקנות מצות הגבהת התורה בדמים יקרים.

ז"ל מוהר"ן ז"ל:

"וזה בחינת מצות הגבהת התורה אחר הקריאה שנהגין לקנות מצוה זו בדמים יקרים, כמו שכתוב בשולחן ערוך. כי עיקר ההגבהה הוא על ידי העמודים של התורה, ועמודי התורה הם בחינת תומכי אורייתא, בחינת ווי העמודים, שזהו בחינת ממון כידוע, בחינת עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאשר, היינו מחזיקי לומדי תורה שהם תומכי אורייתא, שזהו בחינת ממון דקדושה, כי על ידי צדקה, בפרט צדקה ללומדי תורה על ידי זה נתתקן הממון" (ליקוטי הלכות, גניבה ב, עיי"ש עוד).

שאלה:

ראיתי אצל אנ"ש שמלבד אמירת 'הריני מקשר' בעת התפילה, אשר על זה ציווה רבינו להדיא כמובא בשיחות הר"ן, הרי הם אומרים גם לפני קיום כל מצוה ואיזה עבודה בעבודת ה'. ורציתי לשאול מהי המעלה של ההתקשרות לצדיק בעת קיום מצוה או איזה עבודה מעבודת ה'?

תשובה:

התשובה לשאלתך ארוכה ומסועפת, ואנו ניגע כאן רק בנקודה אחת, חשובה ונפלאה. ובכן:

אפשר להפקיד סכום כסף בחשבון פרטי בבנק, וליצור 'תכנית חסכון'. אך אפשר גם להשקיע במניית של חברה עולמית שמניבה רווחים חודשיים עצומים...

ממש כמו בדור המדבר; את אותה חתיכת זהב או נחושת, יכול היה האדם לעשות ממנה תכשיט נפלא להשם יתברך. אך היה יכול גם לתת אותה למשה רבינו, וכך להפוך את אותה חתיכה לחלק מה"משכן", אשר בו שכן ה' בתוך בני ישראל.

וכך גם בדורנו; את אותה מצוה, תפילה, לימוד, יכול האדם לעשות אותה בפני עצמה ולהרוויח ממנה נצח נצחים. אך הוא יכול גם לעשות אותה מתוך התקשרות לצדיק, וכך הופכת עבודתו להיות 'לְבָנָה' מתוך הבניין המפואר שבונה הצדיק.

הוא יכול להביא אותה אל הצדיק, והוא יתמש אתה לצורך הקמת המשכן שהוא בונה. וכפי שאמר פעם רבינו הקדוש לאנשיו: "מה לכם לחשוב מחשבות?! אין אתם צריכים כי אם לתת אבנים וסיד, ואני בונה מהם בניינים נפלאים ונוראים!" (חיי מוהר"ן, רצג). "כלומר - מוסיף שם מוהר"ן הסבר - "שאנו צריכין רק לעסוק בעבודת ה' בפשיטות בתורה ובתפילה ומצוות, והוא עושה בזה מה שעושה. ומשך הרבה תיבת 'בניינים' כמפליג בשבח נפלאות תפארת הבניינים הנוראים שבונה מזה" (ש).

בפרשיות אלו אנו קוראים על בנין המשכן ע"י משה, כשבתחילת בנין המשכן מצווה אותו הקדוש ברוך הוא: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". ודרשו רבותינו זכרונם לברכה 'בתוכו' לא נאמר אלא 'בתוכם', מלמד שהקב"ה משרה שכירתו בתוך כל אחד מישראל" (ליקוטי מוהר"ן, צד). ומי שבונה בימינו משכן זה, בלבד של כל יהודי, הוא הצדיק.

שכן, לא רק במדבר בנה משה משכן, אלא בכל דור בונה הצדיק משכן בליבם של ישראל, וכפי שהתבטא פעם רבינו ואמר: "אני דומה כמי שהולך יומם ולילה במדבר, וחותר ומבקש לעשות שמדבר ישוב. כי בכל אחד מהם בלבד מדבר שממה מאין יושב, ואין שם מדור לשכינה ואני חותר ומבקש בכל עת לעשות איזה תיקון

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם!

ומקום בלבבכם להיות שם מדור לשכינה" (חיי מוהר"ן, רמ).

בדורנו, אנו יכולים לראות עין בעין, לאיזה מדבריות מגיע רבינו הקדוש ובונה שם יישובים... גם מקומות ואנשים שאיש לא האמין שאי-פעם יקום בהם יישוב רוחני, בארבינו ובנה שם משכן קדוש...

לא רק 'משכנות' פרטיים בונה הצדיק; הוא בעיצומו של בנין המשכן העולמי, בית המקדש השלישי. משכן שישכין את השכינה בלב כל בני העולם, "כי ביתי בית תפילה ייקרא לכל העמים". ואף למשכן זה דואג רבינו לבנותו לְבָנָה אחר לְבָנָה... וכפי שהתבטא פעם רבינו ואמר: "יש לאל ידי להחזיר כל העולם כולו למוטב. ולא מבטיא ישראל קדושים, אלא כל אומות העולם כולם אני יכול להחזירם להשם יתברך" (חיי מוהר"ן, רנא).

ומהיכן נבנים כל אלו המשכנות? מהתרומות שלנו, "מאת כל איש אשר ידבנו לבו". כשכל תרומה שלנו, קטנה ככל שתהיה - כל געגוע, דיבור של תפילה, מצוה או לימוד, שאנו עושים מתוך התקשרות אליו - הופכת להיות חלק מאותו משכן גדול ונצחי...

פעולה שנעשית מתוך התקשרות לצדיק - גם אם היא קטנה ופעוטה ביותר - הופכת להיות חלק מתיקון כל העולם. "כי תיכף כשנתעורר באיזה התעוררות בעלמא, מכל שכן כשעושה איזה עובדא דקדושה, תיכף חוטף אותו הצדיק האמת, ומכניס אותו למקום שמכניס, לצורך הבניין הנפלא והנורא שהוא עוסק לבנות, להכניס לשם כל הנידחים שבעולם ולא יישאר אחד מהם בחוץ" (ליקוטי הלכות, תפילת ערבית ד, ד).

כך שגם אם בהסתכלות הפרטית, ייתכן שזה שאינו מקורב לצדיק גדול בהרבה. הרי שבהסתכלות הכללית, אין השוואה בין עבודתו של המקורב לצדיק לזה שאינו. וכפי שענה מוהר"ן למי ששאל "מי גדול יותר; אדם קטן במעלה, שמקורב לצדיק, או אדם גדול במעלה שאינו מקורב לצדיק? אמר לו: הלא בימי משה רבינו עליו השלום, אם אחד היה עושה דבר גדול למשכן ולא הביאו למשה רבינו, בוודאי לא היה לו שום חשיבות כלל. אולם מי שעשה דבר קטן והביאו אל משה, בוודאי היה חשוב מאד" (אבני ברזל, סב).

וכבר תמה על כך רבינו, באזוני אחד מאנשיו שהתרחק ולבסוף חזר והתקרב, ואמר: "תמה אני; איך משליכים חבורה אהובה וחביבה כזו?! ממה נפשך; אם באותן השנים לא הלכת בדרכי ה' כראוי, בוודאי הפסדת מה שהפסדת. ואם היית עובד השם כראוי, הלא טוב היה אם היית מטיל העבדות והיהדות שלך גם כן לתוך השותפות של החברים האהובים, והיו אחרים יכולין להרחיב ידיהם ולהצליח על ידי העבדות שלך!" (חיי מוהר"ן, שטו). היית יכול להשקיע את ה'עבודת השם' שלך בקופה הכללית, ולגרום גם לאחרים להרוויח...

"ויתר מזה" - סיים רבינו ואמר - "להגיד לך מה אני, ומה שהפסדת; זה אי אפשר להגיד לך. אם תיסע מעתה, אז תתחרט על העבר..."

פנינים מאירים וחדושים מהזרים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע מתוך רשימותיו של הגר"ם שכטער שלישי"א אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

לקט ספרי"ם

פרשת תרומה

בטוב העינין והיגיעה בתורה תכוונו דעתכם לדעת הכבודא

ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה (שמות לח, כב). את אשר ציוה אותו משה לא נאמר, אלא את כל אשר ציוה ה' את משה, אפילו דברים שלא שמע מפי רבו הסכימה דעתו למה שנאמר למשה בסיני (כי בטוב העינין והיגיעה בתורה תכוונו דעתכם לדעת הכבודא ית"ש פ"ח).

מדרש רבה בראשית פ"א עמוד יג

השראת השכינה רק ע"י רצון ונרצת הלב

מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי (שמות כה, ב). תרומה - השראת השכינה על ישראל על ידי המשכן היתה יכולה להיות רק על ידי הגברת האהבה מישראל לבורא העולם והרצון להתדבק בו, ואהבה היא דבר שאינה באה על ידי צו אלא על ידי רצון טוב, ולכן רק "כל איש אשר ידבנו לבו" ולא חוב שהוטל על מי שהוא.

מגדולי החסידות, האדמו"ר מסוכטשוב עמוד קמב

מדוע לא נזכר שכר עוה"ב בתורה

ושכנתי בתוכם (שמות כה, ח), מה שהקשו כל הקדמונים מה שלא נאמר בתורה שכר עולם הבא, כי עיקר העולם הבא הוא להשיב הנשמה למקורה לדבק בשכינה, ובודאי יותר טוב מזה כשהשכינה דבקה למטה כאשר היתה כוונת הבריאה כידוע. ושכר זה כתוב בתורה עד אין מספר - "ושכנתי בתוכם", ונתתי משכני בתוכם ולא תגעל נפשי" וכו' (ויקרא כו, יא).

פירוש הגר"א על שיר השירים א פסוק ג

בין 'ארור המן' ל'ברוך מרדכי'

המעלה של 'קופת צדקה'

'ארור המן' בקריאת המגילה

למדנו בשולחן ערוך דיני קריאת המגילה (סי' תרצ"ט) שצריך כל אדם לומר אחר המגילה: "ארור המן ברוך מרדכי, ארורה זרע ברוכה אסתו, ארורים כל עובדי אלילים ברוכים כל ישראל". ומקור הדברים הוא בירושלמי (פ"ג ה"א) ובמסכת סופרים (פ"ד ה"ג), ומשמע מהדברים שאמירתו זו היא חלק ממצות קריאת המגילה ומצות היום של פורים. כעין מה שאומרים בליל הסדר 'בן גמליאל היה אומר כל מי שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו', והכוונה שם שמי שסיפר את ההגדה ולא הזכיר את תוכן הנס בפסח מצה ומרור לא קיים את מצות סיפור יציאת מצרים כראוי, וכך גם בפורים, כשמספרים את הנס בקריאת המגילה, צריכים לומר בפה 'ארור המן וברוך מרדכי', שבאמירה זו מבטאים את תוכן הנס.

הכאת המן

ומטעם זה נוהגים גם להכות את המן באמצע קריאת המגילה, לפי שיעקר מצות היום ותוכן קריאת המגילה הוא כדי לקלל ולמחות את שמו של המן האגדי ולברך את שמו של מרדכי היהודי (כמו ברמ"א שם סי' י"ז).

'ארור המן' בשעת הסעודה

ענין זה נשנה גם בשולחן ערוך דיני סעודת פורים (סימן תרצה ס"ב) 'חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי', ומקור הדברים הוא מגמרא מגילה (ז). ונראה שהכוונה הפשוטה היא שבשעת הסעודה צריכים להאריך בסיפור הנס של ארור המן וברוך מרדכי בלי גבול עד שישתה כל כך יין ולא יוכל לספר. ותיבות 'ארור המן וברוך מרדכי' הוא ביטוי לסיפור הנס. וזה ענין מה שאומרים בהגדה שיש מצוה לספר הנס של יציאת מצרים בלי גבול, וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח, ומביאים על זה המעשה של רבי אליעזר וחבריו שהיו מספרים כל הלילה עד שהגיע זמן קריאת שמע של שחרית.

כך נראה גם מלשון הרמב"ם (פ"ג ה"ט) שכתב: 'ושותה יין עד שישתכר וירדם בשכרות', ר"ל שחייב לשתות יין בסעודת פורים ולהפליג בנס של המן עד שישתכר וירדם ויפסק הסעודה מאליו.

ונראה לי שגם דברי הרמ"א (שם) מתפרשים כך, אלא שהרמ"א מקיל שאין צריך לשתות כל כך עד שירדם מאליו באמצע הסעודה, אלא גם אם שותה קצת יותר ממה שרגיל והראש מתחיל להסתובב ואי אפשר להמשיך את הסעודה כרגיל, ומפני זה מוכרח להפסיק וללכת לישון יוצא ידי חובתו.

הסבר הכוונה של 'ארור המן ברוך מרדכי'

ועתה ננסה בס' ד לתת הסבר קצר מה הכוונה 'ארור המן ברוך מרדכי':

המושג של ארור וברוך מתחיל בתורה בפרשת בראשית: בראשית הבריאה כשברא הקב"ה את העולם ברא את הבריאה שברא, ואת האדם שנשע בתוכו, ולאחר חטא עץ הדעת נוצר קללה בתוך הבריאה (פר' בראשית).

קללת הנחש הארור נמשך עד שבה אברהם אבינו ומסר הקב"ה את הברכות בידי, כמו שנאמר 'ואברהם מברכין ומקללך אורו ונברכו בך כל משפחות האדמה' ופירש רש"י (בראשית י"ב א) 'עד עכשיו היו בידי ברכת לאדם ונח ומעכשיו אתה תברך את אשר תחפוץ'. באותו מעמד שקיבל את הברכות קיבל את ארץ ישראל, אשר שם נאמר 'לך לך מארץ אל הארץ אשר אראך'. כלומר, הברכות של מעשה בראשית מתקיים אצל אברהם אבינו בארץ ישראל (פר' לך לך).

אברהם אבינו מסר את הברכות ליצחק, וכאשר נולדו יעקב ועשיו התחילו לריב בנחלת שני עולמות; עשיו יצא בתחילה לחטוף את הבכורה כדי לזכות בברכות (כבר"ה וברכה"ה הם אותיות שוות), ואילו יעקב עצר אותו ואחז אותו בעקביו ולקח את בכורתו ואת ברכתו במרמה. ומאז נוצר שגנה בין יעקב לעשיו כמו שכתוב 'וישטום עשיו את יעקב על הברכה אשר ברכו אביו' ונקבע ההלכה שעשיו שונא ליעקב. עשיו קיבל את ארץ אדום בקללה של 'ועל הרבך תחיה', ויעקב קיבל את ברכת אברהם שהיא ארץ ישראל (פר' תולדות).

בשעה שבירך יצחק את יעקב בכה עשיו לאביו 'הברכה אחת לך אבי', ענה לו אביו 'והיה כאשר תרד ופרקת עולו מעל צואריך', ואז ניתנה רשות לעשיו לשלוט על הברכות של יעקב אם אין הקול קול יעקב, שאז יהיו הידים ידי עשיו. ולכן לאחר שקיבל יעקב את הברכות והלך אצל לבן להעמיד שם י"ב שבטים, ונתקיימה בו שם 'ויברכנה ה' בגללך', שלח עשיו את אליפז לרדוף אחריו ולא לתת לו להוציא את הברכות מן הכח אל הפועל.

וכשברח יעקב אצל לבן, ידע שלא יוכל להוציא את הברכות מן הכח אל הפועל עד שיכלה כוחו של ידי עשיו, וידע שמפני זה הוא צריך לישא עם רחל, שאמרו חז"ל (ב"ב קכג) שאין זרעו של עשיו נופל רק ביד זרעו של רחל, ולכן תיכף שנולד יוסף רצה לחזור לארץ ישראל. ורדפוהו לבן ועשיו, לבן התנגד לברכותיו של יעקב ורצה להזיקו בכשפיו ולא יוכל לו כי רחל לקחה את התרפים מאביה. וגם עשיו רדף אחר יעקב על הדרך, ויעקב הכניע אותו ואת שרו עד שהודה לו על הברכות, ואז נאמר 'וישב ביום ההוא עשיו לדרכו שעירה' לארץ אדום והוליד שם אלופי עשיו והעמיד מלכים בארצו, ואילו יעקב נסע סוכותה לארץ ישראל עד עיר שכם שהוא עירו של יוסף (פר' וישלח).

אמנם, עקב מכירת יוסף נחלש כוחו של יעקב וירדו אבותינו למצרים ללא נתקיימו הברכות של ארץ ישראל (פר' וישע-ויהי), עד זמן נאולת מצרים שאז התקיים מה שאמר יוסף 'פקוד יפקוד אלקים אתכם', ואז הוציאנו הקב"ה ממצרים על ידי משה עבדו ובהר בניו לקיים את ברית אבותינו (פר' שמות-בא).

כשיצאו בני ישראל ממצרים והיו מוכנים לקבל את הברכות של ארץ ישראל, פגע בהם בדרך עמלק שהוא בנו של אליפז, והוא בא לקיים את צוואת אביו לזנוב את הנחשלים ולעכב את ביאת בני ישראל אל"י. ואז לחם בו יהושע שהיה משבט אפרים בן יוסף, שמפני שהוא משבט יוסף היה בכוחו להחליש את עמלק

כתוב בשאלות דרב אחאי גאון (שאלתא סא): "מחייבין בית ישראל למיעבד צדקה מן ממוניהו [-מחוייבים בני ישראל לעשות צדקה בממונם] ומיתן למאן דצריך ליה [-ולתת למי שצריך לכך], ומאן דרחים על ענייא דמי קמיה הקדוש ברוך הוא כמאן דהוא טיבותא קמיה עבדא [-ומי שמרחם על עניים נחשב לפני הקב"ה כאילו עשה טובה זו עם הקב"ה בעצמו] שנאמר 'ויקחו לי תרומה'".

אנו קוראים פרשה זו בחודש אדר שהוא זמן של נתינת צדקה, כמו שכתב מוהרנ"ת ז"ע"א (חיי מוהר"ן תקסב וליקו"ה הל' חנוכה ה"ו אות ב) "שמעתי מרבינו ז"ל שזמן נתינת הצדקה של ארץ ישראל הוא בחודש אדר". ויש לה רמז בגמרא ביצה (טו) "הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר שנאמר אדיר במרום ה'", ופירשו הערוך (ערך אדר) ורבינו חננאל שיעשה מהם צדקה שהיא חשובה במרום לפני ה', וכתב הבני יששכר (חודש אדר מאמר א) שהוא רמז לחודש אדר.

ובכן, יש דיון בפוסקים אם יותר טוב לתת לצדקה בפעם אחת סכום ממון גבוה, או שעדיף לתת אותו סכום מחולק בכמה פעמים:

הרמב"ם בפירוש המשניות על מסכת אבות (פ"ג מ"ט) כתב: "המעלות לא יושגו לאדם לפי שיעור גדול המעשה אלא לפי רוב מספר המעשה, לא כשיעשה אדם מעשה אחד גדול ממעשה הטוב, אלא בזה שיכפיל מעשה הנדיבות כמה פעמים". והביא **הברטנורא** (שם) פירושו וכתב שאינו דומה המחלק מאה זהובים לצדקה במאה

ולהכניס את בני ישראל לארץ (פר' בשלח).

תכלית יציאת מצרים היה כדי שיוכלו בני ישראל לקבל התורה והיו ראויים להיכנס לארץ ישראל, כמו שנאמר 'בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה'. וכשבא עמלק ולאדם עם ישראל בריפדים קודם מתן תורה גרם שלא היה בכח מעמד דם סיני להביא לתיקון השלם תיכף ולהציל מחטא העגל, ועקב כך נגזר על דור המדבר שלא יכנסו לארץ (פר' יתרו-תשא).

משה רבינו שצפה מתוך כך את אריכות הגלות היכה את הסלע להוציא מים מבארה של מרים, שהוא רמז לחידושי תורה שבעל פה בגלות, כדי שעל ידי זה יזכו לארץ ישראל. אמנם בעבור שהיכה הסלע בידי ולא דיבר בקול, מצא עשיו מקום לשלוט על הברכות, שכשאין הקול קול יעקב יש ידי עשיו, ולכן לא נתן לו לעבור בגבולו ואמר לו 'פן בחרב אצא לקראתך' (פר' חוקת). ואף בלעם בן בעור הצטרף אז לחטוף את הברכות, לפי שבלעם היה נכד לבן ומלך בארץ אדום (מבוא בתרגום יונתן סוף פר' וישלח) ובא במעשה הכשפים של זקנו לחטוף בחזרה את התרפים שהטמינה רחל, ולא נתנו הקב"ה להרע, אבל הצליח לזנוב את הנחשלים בזנות עד שבא פנחס זה אליהו והרגו (פר' בלק פנחס).

פעמים לנותן אותם בפעם אחת. מאידך, המהר"ל מפראג (חידו"א ב"ב ט. ד"ה מאי) הוכיח שעדיף לתת סכום גבוה בפעם אחת מלחלק אותו למשך כמה פעמים, וכתב: "יש שהיו רוצים לומר כי יותר טוב שיתן מעט מעט בהרבה פעמים משיתן הרבה בבת אחת מפני שאומרים כי בכל אחד ואחד מצוה בפני עצמה, ודברי חכמים אינם מוכיחים כך".

ונראה שיש במצות צדקה שני חלקים - הפרשה ונתינה. כעין מה שיש בהפרשת תרומות ומעשרות, שבעצם ההפרשה נתקן הטבל והותר באכילה, ובנוסף לזה יש מצוה לתת את התרומה שהופרשה לכהן. וכך גם במצות צדקה יש שני חלקי מצוה: 'נדיבת הלב' של הנותן שמפריש משלו, שזה נרמז בפרשה זו בפסוק "מאת כל איש אשר ידבנו לבו". ובנוסף יש את ה'נתינה לעני' די מחסורו, שבזה משלים את חסרון העני, וזה נאמר בפרשת שופטים בפסוק 'נתן תתן לו' (דברים טו).

הנה מצד העני תמיד יותר טוב לקבל בפעם אחת את כל צרכו, ולא יצטרך להמתין מתי יבוא פרוטה נוספת לידי. אבל מצד נדיבות הלב מצד הנותן, הרי יותר קל בטבע האדם לוותר פעם אחת דבר גדול מלוותר הרבה פעמים דברים קטנים.

ולפי זה, אלו שמחזיקים בבית 'צדקה פושקע' [קופת צדקה] ומכניסים שם פרוטות מדי יום ביומו, יוצאים את שני השיטות, שגם מפרישים ומנדיבים הרבה פעמים, וגם נותנים סכום גבוה ליד הגבאי בשעת הגבייה.

כשנכנסו בני ישראל לארץ נצטווה שאול המלך משבט בנימין בן רחל להכרית זרעו של עמלק, אבל הוא חמל על אגג והשאיר אותו בחיים לילה אחד, ומאותו לילה יצא המן האגגי. ובעת שהתחילו לבנות הבית שני על ידי אנשי כנסת הגדולה רצה אחשוורוש לעכב את הבנייה, וגידל את המן האגגי כדי להשכיח את הבנייה, ואז בא מרדכי הצדיק שהיה גם הוא משבט בנימין ועמד כנגדו וסיבב הקב"ה נס על ידו שנתלה המן ומשפחתו, וכך נכרת זרעו של עמלק.

ומובא בספרים שכל הדברים האלו הם רמז לאולה השלימה שיבוא במהרה, שקודם שיבנה הבית המקדש על ידי משיח בן דוד שהוא ממלכות יהודה בן לאה, צריכים להכרית זרעו של עמלק, ומחייית עמלק נעשה על ידי משיח בן יוסף בן רחל, והוא ההכנה להתגלות משיח בן דוד.

ולכן כשאנו אומרים 'ארור המן וברוך מרדכי' אנו מתכוונים שביום הזה נעשה נס שנמחה זרע עמלק המונע את ביאת הגואל ושלמיות השם, ועמלק נעשה ארור, ובני ישראל נעשים ברוכים, שהוא הברכות של יעקב שקיבל מיצחק ואברהם, והוא הברכה שבירך הקב"ה בראשית הבריאה את העולם בעשרה מאמרות, ובכך יתגלה משיח בן דוד ויהיה תיקון השלם.

ספרא דצניעותא

הספר הקדוש הנקרא "ספרא דצניעותא" הוא ספר של חמשה פרקים, שכל כולו אינו אלא כשלושה דפים בלבד, ונדפס בזוהר פרשת תרומה, דפים: קעז קעח קעט.

הספר "ספרא דצניעותא" [שהזוהר מכנה אותו גם "צניעותא דספרא"] פותח בתיבות הללו: **תנא, ספרא דצניעותא ספרא דתקיל במתקלא**. והפשט הפשוט הוא: ספר שהוא צנוע, כלומר מוסתר, ספר שכל הנכתב בו שקול כבמאזניים, כל תיבה וכל אות שבו שקולים ומדודים. זהו הפשט הפשוט.

ומובא מהאר"י הק' דברי הקדמה למהות הספר ספרא דצניעותא, וזלה"ק: "תנא ספרא דצניעותא - להיות שרשב"י ע"ה היה ניצוץ משה רבינו ע"ה, לזה כתב ספרא דצניעותא, שהוא ה' פרקים כנגד חמשה חומשי תורה. ולהיות שהתורה יש בה נגלה ונסתר - עשה הספר הזה שיש בו ג"כ נגלה ונסתר. אע"פ שהנגלה הוא ג"כ נסתר לגבי דידן וכו' עם כל זה יש נסתר לנסתר".

בספר זה כלל הרשב"י את התמצית דתמצית של סתרי התורה. הגר"א זי"ע מוילנא בתחילת ספרו הפירוש על ספרא דצניעותא כתב על חמש התיבות הראשונות של ספרא דצניעותא שהם: **"ספרא, דצניעותא, ספרא, דתקיל, במתקלא"**. ומאריך שם הגר"א לפרש פירוש חדש על חמשת התיבות הללו על פי סוד: מה זה 'ספרא' ומה זה 'דצניעותא' ומה זה 'ספרא' [השני] ומה זה 'דתקיל' ומה זה 'במתקלא' - שחמשת תיבות הללו מרמזים על עיקרי שרשיו של הספר הזה, והגר"א מדקדק בכל תיבה כמו במקרא.

ועוד כתב שם בביאור הגר"א: "לפיכך אין מגלין זאת החכמה אלא לצנועין וכו' כמ"ש (קידושין עא.) אין מוסרין [סתרי תורה] אלא למי שהוא צנוע ועניו וכו', וכמו שכתוב (משלי יא) 'זאת צנועים חכמה' - שלכן גם כן נקרא ספרא 'דצניעותא', ע"כ, כלומר שעל כל הטעמים הרבים שנאמרו לסיבת השם 'ספרא דצניעותא' נוסף טעם זה; משום שהוא ספר שאין מגלין אותו אלא לצנועין, כדברי הגמרא שאין מגלין סתרי תורה אלא לצנועין, וכן לענוים, שגם עניו וכלל בשם צנוע, כי הוא מצניע ומסתיר את מעשיו. ע"כ מהגר"א על פתיחת הספר ספרא דצניעותא.

בזוהר הק' מובאים דברי הקדמה לספרא דצניעותא, ומסופר שם שהתנא האלוקי רשב"י הפליג בגדולת הספר 'ספרא דצניעותא', והתבטא שבחמשת פרקי הספר הקדוש הזה כלולה כל חכמת הקבלה. שמע זאת רבי יהודה ושאל את הרשב"י: אם כן נמצא שאין אדם צריך ללמוד אלא רק את הספר הזה לבד? השיבו רבי שמעון: אכן כן הוא, אבל רק למי שנכנס באידרא ויצא, ואולם מי שלא נכנס ויצא משם אינו כן, כי הוא לא יוכל לראות בספרא דצניעותא את הסודות הרבים הגנוזים בו.

והסיפור של האידרא הוא בזוהר פרשת נשא, שרבי שמעון בר יוחאי ותשעה מתלמידיו הקדושים יצאו לשדה למקום גורן [ועל כן נקרא 'אידרא', שהוא תרגום 'גורן'], והיתה זו שעה גדולה ונוראה מאד, שכל הפמליא של מעלה ירדה לשם, והחלו לגלות סודות התורה וגילויים נוראים, ושכינה היתה מדברת מתוך גרונם; והסדר היה שרבי שמעון הורה לכל אחד ואחד מהתלמידים לגלות סודות נוראים, ומיד החל פיו של כל אחד לגלות סודות טמירין, ונתגלו להם גילויים נשגבים כאלו בחכמת הקבלה שלא שמעתן אוזן מעולם.

ומסופר שם שבהיכנסם נכנסו עשרה מהחבריא קדישא ולא יצאו אלא שבעה, כי שלושה מהם נסתלקו ונשמתם יצאה מרוב דבקות מהאור הגדול שהתגלה עליהם, כמובא שם באידרא.

ועל מעשה זה מכוונים דברי הרשב"י שרק מי שנכנס ויצא בשלום מהאידרא הוא יכול להביין ב"ספרא דצניעותא"!

ורבינו הקדוש, בעת גילוי תורתו הק', היתה לו כוונה מיוחדת לגלות חמישה מאמרים בליקוטי מוהר"ן, על ראשי הפרקים של חמשת הפרקים של 'ספרא דצניעותא', כאשר כל התורה סובבת והולכת על כמה תיבות מאחד מחמשת פרקי ספרא דצניעותא, והם: תורה י"ט "תפילה לחבקוק" על פרקא קדמא [על כמה תיבות מתחילת פרק ראשון של ספרא דצניעותא], תורה ב' "אמור אל הכהנים" על פרק ב', תורה כ' "תשעה תיקונין" על פרקא תליתא, תורה כ"א "עתיקא טמיר וסתים" על פרקא רביעא, תורה כ"ב "חותם בתוך חותם" על פרקא חמשהא.

כלל אגיש

אגישתו של הגר"מ
הגדול והנכבד
הגאון והנבון
הגדול והנבון
הגאון והנבון
הגדול והנבון

ברייטן זיך ינום מעמר סולם משתב

מהזורא והתהקת מהזור ב'

מונשי"ק בי תשא
אולמי הברמים
עיה"ת בית שמש

ברבים
קביעות
הלכה

התורה
הוא

<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר שטאל נחמן ראששילד הר"ן ולאביו והר"ח ר' יצחק לייב ראששילד שליט"א ולחוננו והר"ח ר' נתן שיינברגר שליט"א להגל חולדת הבן והנכד יה"ר שיוכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר נחמן מרקוס הר"ן להגל חולדת הבן והנכד יה"ר שיוכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ח ר' נתן ליכטנשטיין שליט"א להגל חולדת הבן והנכד עב"ב בת הר"ח ר' יואל יושעט שליט"א יה"ר שיוכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר דוד קופנים הר"ן ולאביו והר"ח ר' אברהם אליהו היילפרין שליט"א להגל חולדת הבן והנכד יה"ר שיוכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר יצחק קופנים הר"ן והר"ח ר' מנחם גולדברגר שליט"א להגל חולדת הבן והנכד יה"ר שיוכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר ישעי שמשון ראשנבעת הר"ן ולאביו והר"ח ר' חיים שלמה ראשנבעת שליט"א להגל חולדת הבן והנכד יה"ר שיוכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר ג'ר משה בראשנבעת הר"ן ולאביו והר"ח ר' חיים שלמה ראשנבעת שליט"א להגל חולדת הבן והנכד יה"ר שיוכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>
---	--	---	--	---	---	---